

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомойн орган.

„Социализмын үзэл мэдэрэл болбол советскэ обществын урагшаа дэбжэлтые хурдадхадаг ба тэрэнэй хүсэ шадалай булагые арбидхадаг байна. Иймэдэ арад зоной политическэ ба культурна хэмжээ дээшлүүлхэ ябадал болбол советскэ байгуулалтын ажа-амидаралай эрилтэ мүн байха юм“

[А. ЖДАНОВ].

Естественно-научна пропагандые үргэнээр ябуулха

Советскэ арад хадаа дүрбэдхи сталин-на табанжалэй түсэбнэ дүүргэжэ ба түгэсн дүүргэжэ, Эхэ оройнойгоо хүсн шадалые улам саашадан бүхэжүүлхын түлээ, социализмнаа коммунизмад шэлжнэ орохын түлээ эсэхэ сүсэхые мэдэнгүйгөөр эмсэжэ байна. Энэ түүхэтэ үедэ арад зоной ушар ено мэдэхэ ябадалы дээшлүүлхэ, тэдэнэрэй эрдэм мэдэрэлые улам түгээгй болгохо гэшэ тон шуухала.

Марксистско-ленинскэ наука болбол коммунизмын хүгжэлтын замай эрээдүйе эрдэм ухаанай үндсөөр уридалан хаража мэдэхэ байха юм. Энэ наука болбол общественн хүгжэлтын, политическэ тэмсэхэ түүхэ енонуудые тодоложо, түүхэтэ үзэгдэлнүүдэй хоорондохой холбоо мэдэжэ абаха, общественн хүгжэлтын эрээдүйн амые эрдэм ухаанай үндсөөр мэдэжэ абаха аргые хүвүүдтэ олгоно.

Түүхэтэ хүгжэлтын замые манай сэдэн мэргэн вожднор Ленин, Сталин хадаа эрдэм ухаанай үндсөөр уридалан мэдэжэ хэлэбэн байха юм. Тэдэнэй уридалан хаража хэлэбэнэй зүб байланин бидэнэр өөрынгөө нүдөөр хаража олгоноби. Тэдэнэр Россия социалистическэ революци болхо тухай үнэ хада уридалан мэдэжэ хэлэбэн байгаа. Тинэ манай оройно 1917 ондо Октябрскэ социалистическэ революци болжо, хүн түрэлтэнэй түгээлэ хэзээшье үзэгдөөгүй шэнэ общество-социалистическэ общество байгуулаха ки табилан байгаа. Социализм гэшэ гэнтэ, тухаан болжо бин болоһон юмэ бошэ, харин хүн түрэлтэнэй общественн хүгжэлтын зама гараха хуунита шата мүн. Гэхэтэй хамта социалистическэ общество болбол мүн энэ хүгжэлтын хуули оройной үндсөөр улам саашааа болохо коммунистическэ общество болохо байна гэшэ.

Ленин ба Сталин хадаа Агуухэ Октябрскэ социалистическэ революцины туйлагуудые батдахын зорилгоор, алибухы гэтын ушарланууднаа тэдэ туйлагуудые артадан хамгаалхын түлээ оройнойгоо ажаүйлэдбэринэ, арадай ажалы хүжээжэ, арадуудай хоорондохой хэни барисаае бүхэжүүлхэ гэсэн түүхэтэ зорилгонуудые манай урла табилан байгаа. Сталинскэ табанжалнүүдэй түсэбүүдые амжалтатайгаар бөөдүүлэнэй ашаар манай оройной арадай ажалы танигдашагүй болтоор урган дэбжэжэ, Эхэ оройнойнай түсн шадал айтхатар ехэ боло. Иймэ эрхэ байдал бин болоһон дээрэһэ бидэнэр Эсэгэ оройноо хамгаалгын Агуухэ дайна ялажа гараһаннай бүхы дэлхэйн хүн түрэлтэнэй урда эли тодоор харагдана.

Эсэгэ оройноо хамгаалгын дайнай эхиндэ манай багша нүхэр Сталин хадаа эрдэм ухаанай үндсөөр уридалан хаража, дайна илаха байһанаа, фашистскэ Германиян үй бута сохигдохой байһаные хэды ехэ сэдэн мэргэнэр хэлэбэн байна гэшэб! Тэдэ советскэ арад бүхэдэлхэйн —түүхэтэ илаха туйлаа, нүхэр Сталинэй уридалан мэдэжэ хэлэбэннэй хэрэг дээрэ бөөдүүлгээ.

Научна үндсөөр эрээдүйе уридалан мэдэхэ ябадал дэлхэйн байгаали болон общественн үзэгдэлнүүдые тон түгээгйгөөр ба бүхы талаарын шэлжэлэн шуудалха, үзэгдэлнүүдэй хоорондохой холбоо ба тэдэнэй хүгжэлтын хуули енонуудые мэдэхэ ябадал дээрэ үндэһэлэ.

Физикэ, хими, метеорологи ба бусад естественнэ наукануудай үндсөөр, мүн техникын талаар эрээдүйе уридалан мэдэхэ эрдэмэй хүсн болбол айтхатар ехэ урлашаартай байна. Наука болон техникын эрээдүйн амжалтануудые эрдэм ухаанай үндсөөр уридалан мэдэхэ ябадал хадаа тэдэнэй саашааа хүжэн дэлгэрхэ хэрэгтэ тулалха байна. Эрдэм бин техникэ болбол байгаали дэлхэйн хүсэ шадалай шэнэ шэнэ булагүүдые эрээдүй сагта улам үргэнээр хэрэглэхэ болоно.

Жэшээлхэдэ, мүнөө атомай доторхи айтхатар ехэ энергий хэрэглэхэ ябадал бөөдүүлгэжэ байна.

Манай парти болбол үргэн шитэ арад зоной дунда научна эрдэм мэдэлнүүдые дэлгэрүүлхэ, байгаалин үзэгдэлнүүдые материалистическээр ойлгохо ябадалда ехэ хэн анхрал табидат байна. Мүнөө научно-гэгээрэлэй пропагандын урлашаанар үшөө ехэ болоо. Естественно-научна пропагандые арад зоной дунда нэбтөрүүлхэ ябадал хадаа ажалшалай культурна хэмжээ саашаан дээшлүүлхэ хэрэгтэ, элдэб мухар-шэбэрэй аймагта хүсэ ажалшалай урлашаанартай

Научна эрдэм мэдэлнүүдые арад зоной дунда үргэнээр нэбтөрүүлхын түлээ бүхы арга-боломжонуд манайда бин. Республика сооннай хэдэн мянган багшанар, медицинскэ хүдмэрлэгшэд, хүдэ ажалын мэргэжэлтэд, инженерүүд, техникүүд, научна хүдмэрлэгшэд бин. Аймагуудай культурно-гэгээрэлэй таһагуудай дэргэтэ лекторскэ группанууд хүдмэрлэгшэд. Естественно-научна пропагандые арад зоной дунда ябуулха хүдмэри Байкало-Кударын аймагта муу бөшөөр табигданхай. Тэндэхой лекторскэ группын хүсөөр апрель, май баранууд соо ажалшалай дунда урлашаанан лекцинуудэй 50 процентнэ естественно-научна тэмээр урлашаанан байна. Тус лекторскэ группые хүдмэрлэгшэ нүхэр И. Николаев гэнтэ өөрөө лекцинуудые олоор урлашаан байха юм. Мүн Бичурын аймагтай культурно-гэгээрэлэй таһаг энэ талаар муу бөшөөр хүдмэрлэгшэ.

Гэбшэе, естественно-научна пропагандые арад зоной дунда нэбтөрүүлхэ хүдмэри зарим аймагуудта муугаар табигданхай. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын, Иволгин аймагууд болоно. Блхтын аймагтай культурно-гэгээрэлэй таһагтай дэргэхой лекторскэ группа (хүдмэрлэгшэ нүхэр Р. Тугутов) хороо соогоо лекци урлашаан байбашы, гүдөө нотагуудар ороо урлашаанай гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Мухар-шэбэрэй аймагта хүдэ ажалын мэргэжэлтэд лекци урлашаан хэрэгтэ оройдоошье хабаадасанагүй. Арад зоной дунда бурят-монгол хэлэн дээрэ лекци урлашаан гэшэ ехэ хэн урлашаанартай. Гэбшэе, Хорин, Хэжэнгын, Буржуманай, Кударын ба бусад аймагуудай арад зоной олонхын бурядууд байбашы, тэндэ бурят-хэлэн дээрэ лекци урлашаан ябадал муугаар табигданхай.

Научно-гэгээрэлэй пропагандын гол удхань хадаа байгаалин үзэгдэлнүүдые материалистическээр тайлбарилан ойлгуулха, наука, техникэ болон культурын туйлагуудые тайлбарилха ябадал болоно гэжэ ВКП(б)-гэй Центральна Комитет заала.

Партийн энэ заабарные үндэһэ болгон, мүнөө дэлхэй ортын хайтан гэжэ бин болоһон тухай, астрономическэ үзэгдэлнүүд тухай, ажабайдал бин болоһон тухай, элдэб үбшэнүүдэй гарага шалтагаан ба тэрэнтэй тэмсэл тухай, газар-таряалан ба малажалай научна үндэһэ нууринууд, ургасые ба малай ашг шөмые ажа дээшлүүлхэ тухай лекцинуудые хаа-хаанай урлашаан хэрэгтэй.

Научно-гэгээрэлэй пропагандые ябуулха тэрэниие арад зоной бодотэ ажаүйлэдбэринэ холбожо ябуулха шуухала.

Хүн зондо социалистическэ мэдэрэл хүмүүжүүлхэ гэшэ социализмнаа коммунизмад шэлжнэ орохо хэрэгтэ айтхатар ехэ урлашаанартай. «Социализмын үзэл мэдэрэл болбол советскэ общественн урагшаа дэбжэлтые хурдадхадаг ба тэрэнэй хүсэ шадалай булагые арбидхадаг байна. Иймэдэ арад зоной политическэ ба культурна хэмжээ дээшлүүлхэ ябадал болбол советскэ байгуулалтын ажа-амидаралай эрилтэ мүн байха юм». (А. ЖДАНОВ).

Ойротско автономно областин ажалшалай депутатуудай Советтэ, ВКП(б)-гэй Ойротско Обкомдо

ССР Союзай Министруудэй Совет ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитет болбол Ойротско автономно областин хорин табан жэлэй ойно үдэртэ Советскэ Ойротинн хүдмэрлэгшэд, колхознигууд болон интеллигенцие амаршална.

Хорин табан жэлэй саада тээ Ойротидо хаанай колонизаторнуудай, нотагай буржуазна националистнуудай реакцинон журам унагагданан ба советскэ засаг тогтоогдохон байгаа.

Эршэмтэй шанга ажалай эсэстэ Ойротинн хүдмэрлэгшэд, тариашад болон интеллигенци болбол советскэ засагай жэлнүүдтэ социалистическэ ажлы болон культурнаа хүжээжэ ябадалда ехэ хэн амжалтануудые туйлаа. Колхозно байгуулалтын илаһанай эсэстэ Ойротинн болбол ехээр хүжэһэн инитын малажалтай область болонхой. Областин тариалын талмай табан дахин ехэ болоо. Область дотор социалистическэ ажаүйлэдбэри шөнөөр байгуулагдажа, рудна ба руднабэшэ малтамануудые абалта үргэнээр дэлгэржэ, ой модоной, модо болбосоруулгын, хүнгэн, эдэр-хоолой ажаүйлэдбэри хүжээгдэжэ, Чемальскэ ГЭС баригдаа. Область соогуур Чуйскэ автомобильна тракт табигданхай.

Революцины урда тээ ойротско арад өөрын үзэг бэшгүгй ба эрдэм хургуулигүй байһан юм. Мүнөө үедэ ойротууд өөрынгөө үзэг бэшгүгй боложо, 318 хургуулинууд нээгдээ, тэдэнэй 22 мянган хтбиүүд хуража байна. Ойротинн ажалшад өөрынгөө национальна советскэ культурны амжалтатайгаар хүжээжэ байна. Литература ба искусствын хүдмэрлэгшэдэй национальна кадрнууд урган гарана. Область дотор медицинскэ өмхи зургаанууд үргэн олон болоһонхой.

Эсэгэ оройноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ Ойротинн ажалшад манай оройной бүхы арадуудтай хамта немецко-фашистскэ булимтарашадта эсэргүү тэмсэлдэ дэбхитэйгээр хабаадасанан байха юм. Дайнай амжалтатайгаар дүүрэнэй нүүлээр Ойротинн хүдмэрлэгшэд, тариашад болон интеллигенци хадаа өөһэднэгтэ бүхы хүсэ шадалые ажалын түсэбүүдые дүүргэхын түлээ гаргана. Дайнай бүлгэй табан-жалэй нэгдэхой жэлэй үйлэдбэрин программые гүрэнэй ажаүйлэдбэрин предприятияд 103 процент, нотагай ажаүйлэдбэрин — 113 процент дүүргээ. Областин ажаүйлэдбэри ба хүдэ ажалые саашадан үргэнээр хүжөөн дээшлүүлхын түлээ мүнүсөөн дэлгэржэ байна.

СССР-эй Министруудэй Совет болон ВКП(б)-гэй Центральна Комитет болбол Советскэ Ойротинн хорин табан жэлэй ойтой дашарамдуулан Ойротинн ажалшадые амаршална ба өөрынгөө, областин ажалшадые ажалы болон культурны саашадань сасоогэн халбаруулхын түлээ, манай Социалистическэ Эхэ оройной хүсэ шадалые бүхэжүүлхын түлээ ойротско арад мүн саашадашье зоригтойгөөр тэмсэхэ байһандань этигэһэнэ мэдүүлнэ.

ССР СОУЗАЙ МИНИСТРУУДАЙ СОВЕТ. БУХСООЗНА КОММУНИСТИЧЕСКЭ (БОЛЬШЕВИГУУДЫЙ) ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ.

Ойротско автономно областин ажалшалай депутатуудай Областной Советтэ

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Советэй Президиум болбол Ойротско автономно областин байгуулагдаһанһаа хойшо хорин табан-жалэй ойтой дашарамдуулан Ойротинн хүдмэрлэгшэд, колхознигууд болон интеллигенцие халуунаар амаршална.

25 жэлэй саада тээ Ойротидо Советскэ засаг байгуулагдажа, ойротско арадай лэтэ зыанай богоолшолго ба национальна дарлалтада эсэ табигданан байгаа.

Советскэ засагай жэлнүүдтэ ойротско арад болбол Ленин—Сталинэй партиин хүтэлбэри дор, агуухэ орад арадай ахадгүй туһадамжаар өөрынгөө экономическэ ба культурна гэгдэлые дабажа, социалистическэ хүдэ ажалы болон малажалыа хүжөөн дэбжүүлхэ ябадалда ехэ хэн амжалтануудые туйлаан ба область дотороо ажаүйлэдбэринн хэдэн предприятинуудые шөнөөр байгуулан байна. Урдань өөрынгөө үзэг бэшгүгй байһан ойротско арад Советскэ засагай үедэ 300 гаран эхин ба дунда хургуулинуудые, өөрынгөө театр байгуулан, хэдэн арбаад большевиануудые барилан байна. Ажалы, культура болон искусствын талаар хүдмэрлэгшэдэй национальна кадрнууд урган гараа. Туралхи хэлэн дээрнэ газетэ, номууд хэблэгдэнэ, хургуулинуудта ном заалга болоно.

Ойротинн ажалшад болбол Советскэ Эхэ оройнойгоо дайсамы илаха шиттын хэрэгтэ өөрынгөө хубита юмые оруулаа, мүнөө шөнэ табанжалэй түсэбөөр табигданан зорилгонуудые дүүргэхын түлээ Советскэ Союзай арадуудай ахадгүйгй бүлэ дотор амжалтатайгаар тэмсэжэ байна.

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Советэй Президиум болбол ажалын ба культурна байгуулалтада саашанхи амжалтануудые туйлаһын Советскэ Ойротинн ажалшад хүсэ ба Ойротско областинн хүдмэрлэгшэд, колхознигууд болон интеллигенци хадаа коммунистическэ партиин ба агухэ Сталинэй хүтэлбэри дор областиннгоо экономическэ ба культурна дэбжэлтын түлээ, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай хүсэ шадалые бүхэжүүлхын түлээ мүн саашадашье эршэмтэйгөөр тэмсэхэ байһандань этигэһэнэ мэдүүлнэ.

СССР СОУЗАЙ МИНИСТРУУДАЙ СОВЕТ. БУХСООЗНА КОММУНИСТИЧЕСКЭ (БОЛЬШЕВИГУУДЫЙ) ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ.

Ойротско Облисполкомой юбилейнэ сессии

ОЙРОТ-ТУРА, июнин 14. (ТАСС). Мүнөөдөр үдэшэ национальна театр соо Ойротинн ажалшад депутатудай областин гүйсэдкомой юбилейнэ сессии бололо. «Ойротско автономно областинн бай-»

гуулагдаһанһаа хойшо 25 жэлэй ай гэһэн элхэлтые облисполкомой түрүүлгшэ нүхэр Кыдрашев хэбэ. Нүхэр И. В. Сталинда эльгэгдэхэ бөшөг угаа ехэ дэбжэлтэтэйгөөр алтанан байгаа.

1947 оной май нарада ажаүйлэдбэринн талаар түсэб дүүргэлтэ тухай СССР-эй Госпланай Бурят-Монголой АССР-тэхи түлөөлэгшын МЭДЭЭСЭЛ

1926—27 оной хүдэлгэгүй үнэ сэнгээр валова продукция бүтээлгын түсэб 1947 оной май нарада республикын бүхы ажаүйлэдбэринн хэмжээн дээрэ -102,7 процент гүйсэдхэгдэжэ, энэ жэлэй үнгэр-

бэн 5 харын түсэб 100,2 процент дүүргэдхэн байна. 1947 оной 5 нара сооха валова продукция бүтээлгын 1946 оной энэ тэгтэй саеуулбал 109,9 процент болоно.

Түсэб	1947 оной дүүргэлтэ (процентээр)	1947 оной эхиндэ 1946 оной энэ үстэй процентээр жэшэбэл
И. Союзно-республиканска мэдэлэй предприниматка тэрэ тоодо:	105,8	108,7
Паровозо-бүтээлгын завод	118,6	117,5
„Бурмонголес“ трест	97,7	140,1
Мяканай комбинат	102,5	105,5
Эдэн комбинат	100,7	113,6
Мелькомбинат	68,4	83,4
Механизированнэ шалой завод	87,4	—
„Госглавхлеб“ трест	105,0	—
Судна-забарилгын завод	101,1	120,8
Галуута-Нуурай Рудоуправлени	102,0	119,0
Байкалогосрыбтрест	64,9	65,9
Архивн завод	137,6	53,9
Механическа завод	124,4	106,0
„Маслопром“ трест	120,8	129,0
Боготальскэ рудник	106,8	152,9
Варгэжаны комбинат	143,1	143,1
Сэмбин фабрика	103,4	—
Спиртн завод	200,0	34,8
Махоркын фабрика	17,5	47,2
II. Гүрэнэй нотагай ажаүйлэдбэри	77,0	92,3
1. Нютагай ажаүйлэдбэринн Министерствэ тэрэ тоодо:	87,9	98,2
а) металлошпротреб завод	109,6	136,3
б) весоремзавод	118,1	120,8
в) гуталай фабрика	110,3	—
г) һэвэй даралтын фабрика	120,0	96,5
д) мебельнэ фабрика	100,9	113,3
е) Сухын арнай завод	93,8	79,9
ж) ябуунуудай ажаүйлэдбэринн комбинатууд	70,7	83,3
2. Ажаүйлэдбэринн барилгын материалнуудай Уи. авлени	123,3	225,8
тэрэ тоодо		
а) Дээдэ Березовкын кирпичин завод	101,8	266,7

3. Нютагай түлшын ажаүйлэдбэринн Управлени тэрэ тоодо	33,0	95,2
а) шулуун нүүрэнэй шахтанууд	47,6	71,9
б) модобэлэхэлэй трест	29,4	102,2
4. Эдэе хоолой ажаүйлэдбэринн Министерствэ тэрэ тоодо	54,5	69,1
а) Хоринн тээрмэ	408,3	980,0
б) Усть-Бяктын тээрмэ	330,0	—
в) Унагэтын плодоховочно завод	213,3	55,3
г) Жьлугурин тээрмэ	165,4	105,3
д) Улюнскэ тээрмэ	170,0	157,1
е) Кондитерскэ фабрика	71,0	85,9
ж) районудай эдэе-хоолой комбинатууд	31,7	47,1
5. Аманга зүйлнүүдэй ажаүйлэдбэринн Министерствэ тэрэ тоодо	68,5	59,1
Гүрэнэй пивн завод	68,5	59,1
III. Кооперативна ажаүйлэдбэри	66,8	99,2
а) промкооперативнуудай управлени	61,8	100,3
тэрэ тоодо		
Многочисловэ десохимсоюз	59,8	105,0
б) инвалядуудай коопераци	70,3	81,5
	84,4	95,4

1947 оной май нара соо шуухала зүйлэй продукция гаргалгын түсэбэй дүүргэлтэ харахэ үзэбэл: шулуун нүүрһэ малтага 107,0 процент, паровозо бүтээлгэ—100,0, мяха болбосоруулга—30,1, колбаса гаргалга—13,6, сонхын шөл бүтээлгэ—77,3, сэмбэ нохолгэ—101,8, Байкалорыбтрестын хэмжээн дээрэ заһага барилга—119,2, заһааг консерво—53,3 процент бөөдүүлгэдэ. Модобэлэхэлгын талаар «Бурмонголес» трест 109,8, нотагай түлшын ажаүйлэдбэринн управлени 140,0 процент харынгаа түсэбүүдые дүүргэб. «Бурмонголес» трест болбол модошаралгын түсэбнэ 107,5 процент дүүргээ. Тэрэ тоодо хайнаар хүдмэрлэгшэ ажаүйлэдбэринн предприятинууд гобал: заһага барилгын талаар май харын түсэбнэ Усть-Баргэжаны заһаанай завод—183 процент, Галуута-Нуурай заһаанай завод—160, Дубининскэ—147,8, Яруу-нын—134 ба Хойто-Байгалай заһаанай завод—116,2 процент дүүргээ.

Мүн модо шэрэлгын талаар Хоринн леспримхоз май харын түсэбнэ 142 процент дүүргээ. Тинхэдэ, Хандагатайн леспримхоз—130, Шулуунгай леспримхоз—101, Эринн леспримхоз—114 процент харынгаа түсэбүүдые дүүргэб. Нютагай ажаүйлэдбэринн Министерствэ болбол май нарада булгайр гуталнуудые үйлэдбэринн гаргаха түсэбнэ 80 процент, һэв гуталнуудые үйлэдбэринн гаргаха түсэбнэ—80,2 процент дүүргээ. Мүн гадар хубсаһа гаргалгын талаар харынгаа түсэбүүдые коопимсоюз 115,5 процент, промкоопераци—60,9 процент дүүргэб. Тинхэдэ, нотагай түлшын ажаүйлэдбэринн управленин мэдэлэй Дээдэ Березовкын кирпичин завод кирпичисэ үйлэдбэринн гаргаха харынгаа түсэбнэ 102,9 процент, мүн ажаүйлэдбэринн барилгын материалнуудай Управлени извеско гаргалгын түсэбнэ 113,1 процент дүүргэб.

СССР-эй Госпланай БМАССР-тэхи түлөөлэгшэ.

Шэнэ жэлдэ хайнаар бэлэдхэнэ

Замаһанай аймагай Улэгшэнэй дунда хургуули 1947—1948 онудай хуралсаһанай жэлдэ муу бөшөөр бэлэдхэжэ байна. Гобал, 600 кубометр түлээ бэлэдхэжэ гаваагаа оруулан ба хургуулинн байһанай заһабарилда хэрэглэхэдэ 35 модо бэлэдхэн байна. Энэ хургуулинн интервадай мебель заһабарилдажа эхилэ.

Гадна эрехэ жэлдэ хуралгадай халуун тоол хайжаруулхын зорилгоор нэгэ га хартабаха, 1,5 га овошө тарьяба. Мүн тус хургуулинн 12 багшанар 0,10—0,15 га хартабаха хубидаа тарьяан байха юм.

Шэнэ барилганууд

Улагшэнэй сомоной «Майн 1» гэжэ болхос 1947 оной нюурта колхознигуудта 7 шөнө байхан, 10 хуушан гар хэблэжэ, хамта дээрнэ 17 гар табилба. Гадна, энэ жэлэй нюурта колхозной правленин конторо барилжа, зарим таһагуудта мүнөө оронохой.

Энэ гэр соо колхозной правленин түрүүлгшын, тэрэнэй орлогшын бууха тусгаар кабинетүүд, бухгалтеринн техникческэ хүдмэрлэгшэдэй тусгаар таһагууд бин.

Занамен.

ТАНАЙ КОЛХОЗ ХЭДЫ ГЕКТАР ПАР ХАХАЛААБ?

Ургасы дээшлүүлэх хэрэгт гол шухалань юу байнаб гэхэдэ, тон түрүүн зунай ба намарай парые саг болзор нь хахалжа, элдэхэ ябадал болоно. Энэ зорилгы шийдхэнгүйгөөр ургасы дээшлүүлхын аргагүй А. А. АНДРЕЕВ.

Манай шухала зорилго

МТС-эй хүдэмэрилэгшэд Октябрьска революциин 30-дахь онд хүндэтгэжэ социалистичекэ мөөндэ бултааран оролсожо, үндэр хуряаха харюусалттай уялга-ны абаад, улам эршэмтэйгээр ажал-байла.

Уялгануудаа хүсөөдөр, саг болзор дүргэхын түлөө МТС-эй партийна организациин членүүд нилээдгүй партино-политичекэ хүдэмэри-ны МТС-эй 23 коммунистуудай шэс сэхэ поли дээрэ ажаллана. Тэ-бугадаа агитаторууд юм, тийн хууцау дэргүүт ходоодо газете уу-л ба ханын газета, дайшаалх уу-луды гаргадаг байна. ВКП(б)-гэй м февральска Пленумай тогтоолтой, үндэр ургаса абаанай түлөө Соци-алекс Ажалай Геройн нэрээрэ ол-ба орденуудаар шагнаха тухай-ей Верховно Советей Указтай-ристууд найнаар танилсуулагдаа.

МТС-эй бригадануудай членүүд-ыг үлгэр урда табигданан хүдөө аж-агжгөөн дөбжүүлэхэ нангин уялга-аар ойлгожо, үндэр ургаса хуря-а-түлөө хамаг шадалаа зангиданхай. Сэхэ ажалалгана алаар МТС-эй бригаданууд майн 31-дэ хахалла-152,1 процент, тарилгаа 153,2-дэ, борнойлогны 320 процент, нилээдэ 123,2 процент хүртэр-ни дүүргэсэн ба мүнөө 400 гаран-аар пар хахалаад байна.

Тарилгын халуун хүдэл-сэн үедэ эрхим ажалай үлгэр-н харуулгандэ «Заветы Ильи-н» колхозоо хүдэмэрилдэг-р Матвеевэй тракторна бригада мүнөө-й дирекциин ба партийна эхин ор-

ганизациин дамжуулгын Улаан утгы-е барьжа ябана. Энэ бригада майн 31-дэ тарилгын бүхы хүдэмэригэ 189,3 про-цент дүүргээд, мүнөө пар хахалгалы ам-жалтатыйгаар ябуулжа б:кжа.

Тус бригадын эрхим трактористууд Д. М. Шикин, И. П. Афанасьев, А. Ф. Бутылин гэгшэд үдэрийгөө нормы 110—180 процент хүртэр үлүүдэн дүүргэ-дэг байха юм. Эдэ трактористууд эрхим ажалалгана түлөө колхозой правленин эгтхөө шанда хүргэсэн байна.

Мүн нүхэр Н. И. Антоновой 4-дэхи ба нүхэр Д. Д. Цыренжаповай 1-дэхи бри-гаданууд найнаар ажаллана. Майн 31-дэ 4-дэхи бригада хабарай тарилгын хүдэл-мэригэ 170 процент дүүргэсэн байгаа. Тэршэлэн, 1-дэхи бригада 156,7 процент дүүргэсэн байха юм.

Тус бригадын эрхим трактористууд Б. Балданов, Ю. Жапов, Б. Базаржапов, В. А. Кошартьев, П. С. Гладких гэгшэд үдэрийгөө нормы ходоодо 100—170 процент дүүргэдэг байна.

Дээрэ дурсагданан эдэ баримтанууд ха-лаа үндэр ургасын түлөө МТС-эй тракто-ристнуудай үнэн сэхээр ажаллажа бай-нанигэ гэршэлнэ гээшэ. Гэбшье, биднэр-эдэ амжалтанууды туйлаандаа нааа амаршаха бэшбди. Мүнөө парая саг болзор соонь, эрхим шанартайгаар элдүү-рилхэ шухала зорилго мавай урда байна-гээшэ.

Иймөө, биднэр улам эршэмтэйгээр хүдэмэрилжэ, пар хахалгалы саг бол-зор соонь дүүргэхэ уялгатайбди.

Ц. Очиров,
Хэжэнгын МТС-эй директоры политич-ескэ талаар оролгош.

Ажалай үндэр жэшээ харуулна

И. Пташничай бригада пар хахалха түсэбөө дүүргэбэ

Саянтын МТС-эй эрхим бригадир БМАССР-эй Верховно Советей депутата нүхэр Дымбрыловтэ Курбын МТС-эй 7-дохи тракторна бригадын бригадир нүхэр С. Е. Козловой башбэн бэшгэтэй танил-саад байханда, тэрэндэнэ харюу болгон Итамшин МТС-эй 3-дахь бригада (брига-дирин нүхэр И. П. Пташник) республи-кын тракторна бригадануудай хоорондох социалистичекэ мурсыендэ эршэмтэйгээр оролсобо.

Тихэдэ 80 гектар газарха га бүринн 108 пүдү орообо таряа хуряаха ба тракто-р бүхэнөөр зөөлөн хахалалгада оруулха-даа 800 гектар хүртэр газар элдүүлхэ, бүхы тракторна хүдэмэрин түсэбөө дүүргэхэ уялганууды абаа. Энэ уялга-нуудаа бодото хэрэг дээрэ бөөлүүдхын тү-лөө тус бригадынхид нилээдгүй амжалта-тайгаар ажаллажа байна. Жэшээдхэдэ, хабарай хахалгалын түсэбөө 160 про-цент, борнойлогны 126 процент ба тар-илгыгэ 108 процент дүүргэсэн байна. Гада, июнийн 10-ай мэдээгээр пар ха-халгалыгэ 100 процент ба тэрэнэй күлти-нэвчигэ 75 процент дүүргэсэн байха юм. Ингэжэ тус бригада жэлейнгээ түсэбөө 90 процент дүүргэсэн ба 315 килограмм керосин алманан байна.

Тус бригадын бригадир нүхэр И. Н. Пташник бригадирар 5-дахь жэлээ хүд-эмэрилнэ. Нүхэр Пташник хэвэн хүдэл-мэригэ найн шанартайгаар дүүргэхы оролдодог юм. Иймээс, мүнөө нүхэр Пташничай бригадын хүдэмэрилдэг При-байкальска аймагай «Красный партизан» колхозойхид:

—Николай Ивановичин бригады эл-дүүлхын газар ходоодо эрхим шанартай-байдаг юм, — гэжэ магтадаг.

Бригадын эрхим тракторист П. Г. Стар-цев «Универсал» трактораар 111 гектар

хахалхан ба 193 килограмм керосин ал-манан байна. Тэршэлэн нүхэр П. И. Ди-мов мун «Универсалаар» 106 гектар ха-халхан ба 70 килограмм керосин алманан-байха юм. Энэ бригадын трактористнуудай-аунда нормоо дүүргэдэггүй нэгшье хүн байхагүй, Трактористуудай эбдэрхэ ябадал-огто үздэггүй. Энэ хадаа, трактористнаа-гойнооноо техникческэ харууна найнаар-табиһан дээрэнэ болоно.

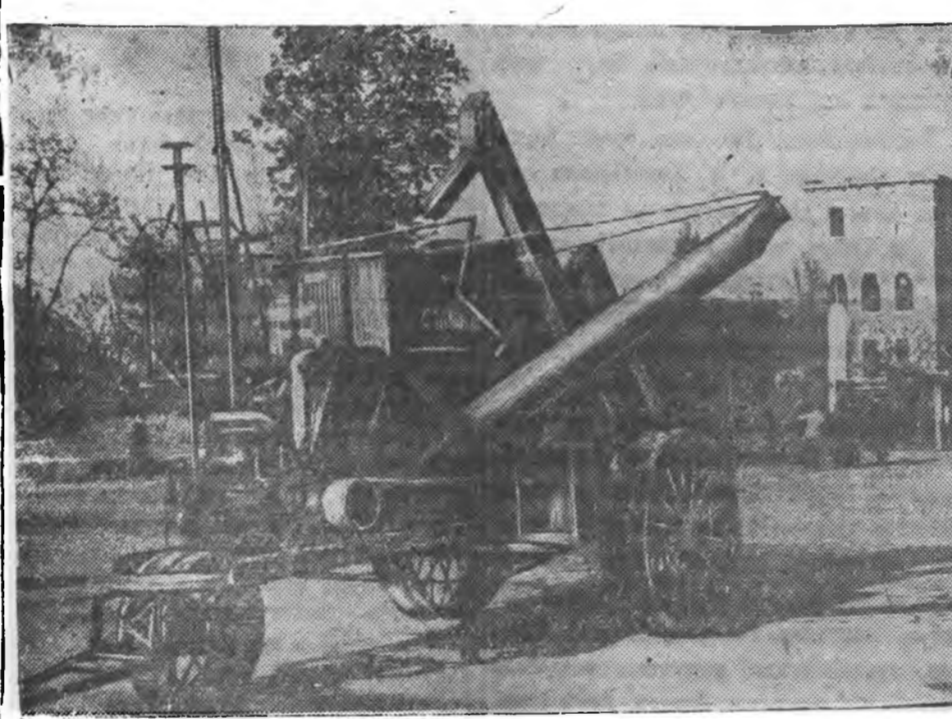
Мүн, трактористууды уһа, керосин, ав-тол гэхэ мэтээр хангалга эрхим найнаар-табигданхай. Гада, колхозой эгтхөө тракто-ристнуудайга эрхим условн олгогдонхой.

Коммунист нүхэр Пташник өөрөө тракто-ристнуудайга дунда нитинг-политичекэ-кэ хүдэмэригэ абуулдаг юм. Бүхы тракто-ристнууд ВКП(б)-гэй ЦК-гэй февральска-Пленумай тогтоотой ба үндэр ургаса-абаанай түлөө Социалистичекэ Ажалай-Геройн нэрээрэ олгохо ба орденуор шагна-ха тухай СССР-эй Верховно Советей Президиумай Указтай найн танилсуула-байха юм.

Тэндэ үдэр бүри дайшаалх хууданан-гаргадажа, трактористнуудай үдэр бү-ришпэ ажалы харуулдаг байна.

«Красный партизан» колхоз оройдоо 20-мортчой аад, таряанай гээр сэлэй юм. Иймээс тус бригадын тракторист бүхэн-ажалалгана бүтээснэ улам дээшлүүлжэ, энэ колхозой поли дээрэ баян таряа-уруулгын түлөө хамаг хүсөө үгэхэ нангин-уялган болоно.

Мүнөө, нүхэр Пташничай бригадын хү-дэмэригэн тус колхозой поли дээрэ ороо-тоо культурануудай түрүүнхын үдхэн-ногоохон ургаса гаража, үндэр баян ороо-но таряанай ургалы гэршэлнэ. Энэ но-гоон талмай хараханда, трактористнууд-зүрхнөө баярлан ажалай улам эхэнүүд-габьяа тээшэ зорино. М. Хондоронув.



ЗАПОРОЖЬЕ. Нэргээн бедоолгодон «Коммунар» гэжэ заводоор дайнай бүүдлэ бү-тээн гаргагданан «Сталинец-6» гэжэ түрүүшын комбайн. С. Вильманай фото (ТАСС-эй фотохронико).

Түрүү звено

Мэне Баяхан бороо орожо дүүрээд, га-зарһаа үлэ мэдэг утрал гаража, борооной-хүдэй найхан агаар хамар сорьсоно. Мү-нөө наран ехээр шарахаа буураад, ур-нханаар агажа байна. Үбнө ногоон газар-тай шэс шүүнэ татан абажа саадад, ха-рараар байтар үндэр боложо, наран тээшэ-гэгүүдэнэ байна гэхээр үздэгнэ.

Түгдэм-Нима газарайнгаа захала-га-ража, зохионоор пуугаа үргөөд зүтн ха-жуу тээшэн унагажа, мориойнгоо шэ-нэ бороодаа орогорш анзаһааа шорой-боонь арилгажа үрдибэ. Тингээд пуугаа-үргэжэ, хоёр баруулһаан дараад, газарта-шэнгэхэдэн, шаргал хара шорой эрьс-лээд унана. Моринын ехэ тааруугаар-зүдхэжэ абааад.

Түгдэм-Нима нэгэ хэдэ алхам абаад-эрьсжэ нүхлээд харана. Тихэдэн, өөрнөн-звенонгой членүүд мориодо яруулан хаш-харалдажа, өөндэ хоорондоо дуугарсан-байна яралтай хахалжа абааад. Тээ тэрэ-тоонодо даргадад, гансал нилээд, шүдэ-нүүдхы аялзаһан, харадад шаргалжа-харалшанан Дондөгөй Бүгдэй ябана. Саажа-ханан Тыхарова Радля ташуураа арба-гайдаг, дуу дуулжа абаа.

Түгдэм-Нима нэвхэн 18 хйржэ яба-хан хүбүүн юм. Тингээд звенонгой лаг-ша байһан хадаа бүри наһагайшаг хүн би-гэжэ наһажа магад даа.

Гансал ажалла хэжэ абахалаа тингээд-наһагад ба бүдүүн хүн ябадаг, тингээд-хүдэмэригэ дүүргээд, үдэлшлэн мурсыен-нэйшгөө дунхүүдэ гаргажа, дамжуулгын-заалан туугууды хубаажа байхандаа Түг-дэм-Нима хадаа эхэ хүхүүн, хөөрүү боло-дог. Тимэ хадан тэрэнэй звенонгой-комсомолецүүд ехэ эртэй эмхитэй байжа-лгы болоо даа. Юундэ гэхэдэ, хүдэлбэри-лэгшэ бүхэндэ, Доржын Түгдэм-Нима мэ-тин багтахыншэ хүдэлбэрилэгшэдэ хүндэ-хандаха найн аяг зан хэрэгтэй юм.

Тэрэ звенонгой нилээд хахалхан хойно-үдэ боложо наранай шангаар шаража, булжумуур шубуудышэ жэргэхээ болижо, халуун болохононь, Түгдэм-Нима обедей-забар болоо гэжэ сонсохобо. Нэгэ ха-лаан соо хүдэлбэшэ, үдэрийгөө нормы дүүргэн алманан байбад. Тингээд мүнөө-мориодо эвэлүүлжэ, өөһдөөшье амарха-хэрэгтэй байба.

Тэрэ звенонгойнд полевой стан тээшэ-ошбод. Тээшэ хүрөөгөр Түгдэм-Нима аба-татаа уулашаба. Абань полевоческэ бри-гадын бригадир байһан байгаа. Тэрэ ха-даа энэ наһагай эрхэн байгаа ха, юун-дэб гэхэдэ мориныншэ үшөө эмээлтгээ, түгэ түргэн амилжа, хүлэ ахжажа бай-ба.

—Зай, хэр зэргэ парая хахалжа бай-наш,— гэжэ Жалсан хүбүүншэ хураба,— али шамайе олоо хүдэмэригэ оруулха-мни гү? Хабарай тарилгада түрүү абаа-нэн ши, мүнөөшэ түрүү ябанаш, теэд-тэсэхэ гэшэ гүш?

—Найн үрхэн найн ургаса үгээд юм-гэжэ өөрөө хэлэжэ бэшэ нэц гүш? Шамжа-муугаар хүдэлжэ наа, муул хүбүүн байха-байгаа,— гэшэ.

—Тимэ даа, Байн үрхэн үнэхөөрө-байн ургас үгээд даа. Би мүнөө наһах-шын тарихан участогай хажуугаар га-ража эрээб. Үнэхөөрө найн тардан га-ража байна. Энэ жэлдэ найн эхэ ургаса-абаханнай байна даа,— гэжэ абань үгөө-үргэлжэлэн хэлэжэ,— ши хүнүүдэ тариа-лайгажа үбнө түрхмэн эльгээгээрэй. Буртаг үбнэн гаража байна, тэднине-түгэжэ халгаха хэрэгтэй.

Эсэгэ хүбүүн хоёр буужа, Түгдэм-Ни-мын звенонгой хэрэгүүд тухай хөөрдлэнэ. Хүбүүнншэ эсэгтээ бригадын байдал-тухай хурахаа наһабашы наа, эсэгтн-гээ өөрөө хөөрөггүй юмэн тухай багатай-хойло асуудалгүй зашалаараа абагүй-хуугарын эсэгн өөрөө хөөрөжэ эхилбэ.

—Би мүнөө хотонхоо эрээб. Үдэлшлэн-бригаданууд хоорондын мурсыенэй дүн-гүүдэ гаргабди. Би улаан тутгаа прав-ленидэ асаржа түрүүлгэшэ Дампач Мун-көөвта үгтхөн байгаа. Тингээд бригадир-тууд ба правленин гэнүүдтэй тооложо-эхиабди. Хайшаншэ гээд тоолохо, го-лорхойлжөөш, тарилгышье, пар хаха-лалгышье дунгөөр Улаан тут намда хүр-тээ эһотой байба. Нимэл байна даа, хүбүүмни...

Тингээдэр байтар эдэн боложо, Түгдэм-Нима абажа эвэлжы урба. Эвэлжэшэ-буухараа хөөрлөөшыншэ талхалдамгүй.

—Бэшэ звенонууда ямаруур хүдэмэ-риншэ абажа байнаб?— гэжэ хүбүүнншэ-асууба.

—Эндэ харыш гэжэ эсэгтэй хүбүүншэ-саарна харуулна,— олонхид шамайе үгэ-жэ абаа. Тингээдэн ээ би шамайе гүрүү-хуураа хүндэ бүү үгэ, шангада гэжэ хэл-эбди, шини хүнүүдэ залуу. Бэртүүнд-зоп гэжэ би мэдэнб, наһанан юучеа-хэжэ шье дүүргэжышэ алахгүй даа. хү-нэй хойно оролгохы хэрэгтэй, мнни хур-ганаһаишье хэрэгтэй даа, ши өөрөө мэдэ-хэ эһотойш.

Партаа оробо

РН. Анагай сомоной Ждановой нэ-жэ артель (правлениншэ түрүүлгшэ-р Ш. Жамсаранов) болбол мүнөө жэл-305 гектар тарилга хэжэ эһотой аад,-н дээрэ элдэб культуранууды 530 га-жа, түсэбөө үлүүдэн дүүргэбэ. Энэ-хэ мун болоно. Эртнн сөбөр найн-дээрээ элбэг ехэ ургаса хуряаг-н юм гэжэ түрүү колхозуудай олон-гидүй дүршэл болоод науца эмхи-нүүдэй шэнжэлэлшэ гэршэлэн хан-на. Тимэ ушарһа парти ба пра-вильно хада үндэр ургаса абагын-шын условинуудай нэгэн болохо-хахалалгада онсо тусгаар удхашаар-аг байха юм.

соо 8,20 га хахалхын орондо 9,33 га хахалжа, халаан соогоо 93 кг. чурма ари-бална. Колесо трактораар тарилга хэвэн-саялжээд Хайбанов П. Д., Жаваев Д. Д. гэгшэд найнаар хүдэмэрилжэ гараба. Эдэнхээ плугшадны хожомдоногүй. Ба-туева Ханда 0,5 га хахалхын орондо 0,60, 0,65 гектар, Балданова Цыпшма 0,55, 0,65 га хүртэр хахална.

Мүнөө энэ колхоз пар хахалгалын хү-дэмэригэ орожо, 40 га эртнн пар хаха-лаад парайгаа хүдэмэригэ үргэлжэжэ-байна.

Д. Жамсуев.

Хаһа саг соонь, найн шанартайгаар парая хахалжа

пар хахалгалы болбол түрүүдэ баян ургаса-а абадалы хангадаг агротехни-ка ба эмхидхэлэй хэмжээ-абуулганууд-а дунда түрүү буури эвэлдэг ба тон-шидхалхы үгтхөө дүүргэдэг байна.

Энэ мүнөөшэ условинууда парти бол-жышыншэ мэдэхээр, хабар, намар та-г таряанай үндэр ургасын үндэнэ-шэ мун болоно. Эртнн сөбөр найн-дээрээ элбэг ехэ ургаса хуряаг-н юм гэжэ түрүү колхозуудай олон-гидүй дүршэл болоод науца эмхи-нүүдэй шэнжэлэлшэ гэршэлэн хан-на. Тимэ ушарһа парти ба пра-вильно хада үндэр ургаса абагын-шын условинуудай нэгэн болохо-хахалалгада онсо тусгаар удхашаар-аг байха юм.

МТС-эй ЦК-гэй февральска Плену-тогтоотой зохидуулан, партиин-н Монголой Обкомой 26-дахь пленум-ий пар хахалгалын түсэбнэ июнийн-болтор дүүргээд, зундаа тэрэнээ-эртүрһаа доомо бэшэ культиваци-на мун тэрэнээ эрхэбшэ хоёр дахин-мнэ советскэ, партийна ба хүдөө-шын оргонууды уялганан байна.

МТС-эй Обкомой 26-дахь пленумай-нм хадаа пар элдүүлгын угаа эхэ-шанартай байны тусгаар тэмдэглээд-эртэй эртнн орооноо культуранууды-а дүүргэсөөрөө пар хахалалгада-парыгаа орохо хэрэгтэй гэжэ нота-р партийна ба советскэ оргонуудаа-н хууцаа ажалын хүдэмэрилэгшэднэ-н хатуугаар эриһан байха юм. Тус-дүндэ тогтоолодо харюу болгон респу-блик жэлейнгээ ургаса тухай эхэ анха-ролдогдо гаргажа, мүнөө үедэ парая-уялгатайгаар элдүүлгшэ байна. Жэ-шэ. Иволгын аймагай колхозууд

В. ТЮМЕНЦЕВ, БМАССР-эй хүдөө ажамын Министрын оролгош

июнийн 10-да 2897 гектар пар хаха-лажа, түсэбөө 32,1 процент дүүргэбэ. Зайрайн аймагай колхозууд мун энэ-болзорто 2305 гектар хахалжа, түсэбайн-гөө 29 процент гүйсэхэдэн ба Баргажа-най аймагай колхозуудышэ 1330 гектар-пар хахалаад, түсэбөө 29,5 процентээр-дүүргэбэ.

Мүн тэршэлэн пар хахалгалыгэ МТС-үүдшэ гэмгүй найнаар эхилбэ гобэл: Буйтунска МТС июнийн 10 хүртэр түсэ-бөөр хараалагданан 1600 гектарай 1004 гектарынь, Сэлэнгын МТС 3700 гектар-һаа — 2015 гектарынь, Саянтын МТС 3000 гектарһаа — 784 гектарынь ха-халаа. Мун Тимлюйска, Н-Брянска болоод Курбын МТС-үүдшэ пар хахалгалыгэ бараг найнаар ябуулжа байна.

Гэгээтэй хамта, республикын олохон-колхозуудта пар хахалга эхэ удааржа, оройтоһон байна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэг-тэй. Бяхтын, Курумканай, Яруунай ай-магууд найхан парая хахалжа эхилбэ. Торин, Кударын, Тарбагагайн аймагууд-түсэбөө оройлоо 5-һаа 10 процент хүртэр-дүүргэсэн байха юм.

Мун энэ мэтээр пар хахалгалгаа ехээр-оройтуулжа байһан МТС-үүдшэ бин. Бага-Куналейн, Ушэотайн, Эгэтын, Тун-хэнай болоод Сүхын МТС-үүд түсэбөө-арайхан гэжэ 5-һаа 10 процент хүртэр-дүүргээд байна. Торин, Баргажанай, Ехэ-Куналейн, Саган-Усанай МТС-үүд-үшөө муу байдалтай. Тимэ хадаа эдэ-МТС-үүдэй хүтөлбэрилэгшэд саг болзор-соонь тракторна хүдэмэригэ түсэбнэ-эрхэнхэндэ дүүргэжэ шадахагүй байдал-

да МТС-үүдөө оруулаад байна. Юуб гэхэдэ, ямаршэ МТС тогтоогдомод агротехни-ческэ болзор соогоо парая хахалжа үр-дэггүй наа хожомын, тус болзорой үн-гэрбэшэй нүүдэр, хэдшье ехэ пар ха-халбашье, тракторна хүдэмэрингөө тү-сэбнэ дүүргээгүй дээрэ тоологдохэ зэр-гэтэй юм.

Пар хахалгалын темпы дээшлүүлжэ-зуураа мун тэрэнэй шанарыгэ эрид найн-жанаруулаха хэрэгтэй. Пары эрхим найн-шанартайгаар элдүүлжэ тусаа ямар-нууд эриһэнүүд табиглаад байнаб гэжэ-колхозын, плугшан ба тракторист бүхэн-найса мэдэхэ уялгатай байна.

Мүнөөшэ манай условинууда пар-гэшэ эхин түрүүн шу хангаха эһотойб-гобэл: поли газары дараад элдэ оло-он буртаг үбнэ ногоонууды үндхөөршэ та-лахала, тэрэнине дахин ургахагүй бол-торь үгэ хаха, тингээд шинг нойто бо-лоод тэжээлэй зүйлнүүшэ хүрхэнхэндэ-нөөсэлэн бариха зэрэгтэй. Газартайла-гай үнхэн дээдэ культурыгэ байгуулгаа, агротехникческэ хэмжээ-абуулгануудай-системэ дотор эвэ элдүүлгэдэн пар-гэшэ угаа эхэ удхашанартай зүйлшэ-байнашубуу. Тимэ ушарһа пар хахалжа-үшөө колхоз бүхэндэ хүсээ дүүрэнээр-агаажа, газарай хүрхэншэ элдэб бог-үбнөөшөө болоод тэрэнэй үбнөөшөө шаджа-сань найса сөбөрлөхэ хэрэгтэй байна. Энэ шухала хэрэг болбол плангана мүнөө-— парые саг болзор соонь эрхэ алуун-рилжэ байһан үедэ амжалтатыйгаар бөө-лүүдгэжэ болохо юм. Гэбшье, манай-арым нэгэн колхозууд парые хаһа са-г соонь, зүбөөр элдүүлгэдэггүй, тэрэнэ нэ-

гэ дахин хахалаад нэ, бүхэлн зунаараа-борнойлогшөгүгэй ба культивацинашье-гүйгөөр орхиорхидог байха юм. Ингэжэ-элдүүлгэдэн пар гэшэ бог үбнөөр да-рагдажа, али бүхы шэс шүүнээ гэжэ, найн ургаса үгэхэ аргагүй болоходог-гөтэй юм.

Бүхэлн зундаа бог үбнэ ургуулангүй-гээр, сөбөрээр бариглажа байһан ба эртэ-гүнзэггүүгээр, предлужинтайгаар хаха-лагданан пар хадаа элбэг баян ургаса-абаха арга-боломжо олгодог байна гэжэ-манай республикын түрүү колхозуудай-дүй дүршэл дээрээ эли тодоор харагдан-а. Иймэ ушарһа манай условинууда-пары 20—22 сантиметрээ бага бөшө-гүнзэггүгээр хахалха, зүгөөр остреп, вьюнок, будяк гэгдэг бог үбнэ ногоонууд-тай газарта 25 сантиметр хүртэр гүнзэ-гүгээр хахалха ба мун хүрхэ нимгэн-тэй газарта даб дээрэ хүрхэнхэндэ оор-хуртаг гүнзэггүүгээр хахалжа, тэрэнэ-байн байн үшөө гүнзэггүүгээ ушартай-байна. Газараа хурса найн анзаһатай-плугаар хахалха, плугайнгаа абаһан-хурхы шоройшэ хүсөөгөөр урбуулха бо-лоно МТС-тэ байгаа бүхы предлужингүү-ды дүүрэн амаглаха хэрэгтэй. Газараа-хахалжа байха зуураа мун борнойло-хэ-рөгтэй. Тихэдэ хахалхан газарай нора-нжэ тэгшээр үгээд ба шинг нойтоно-алдуулгагүй байха юм.

Пары удаа дарылан элдүүлгээ хаха-зунай агаарай байдалыгэ болоод буртаг-үбнөөр газарай дарагданан ушары хараа-да абажа абуулгалга хэрэгтэй.

Газарай хүрхэнэй шинг нойто дутуу-тай байһан мүнөөшэ манай условинууда-пары удаа дарылан элдүүлгшэ гэшэ-пар дээрэхи урбуулгданан хүрхэ шорой-шэ хүдэлгэнгүйгөөр, гансал ургаһан-бог үбнэ ногооншэ саг үргэлжэ отолжо, сөбөрлөжэ байха гэһэн удхатай юм.

Пары даһарлан хахалгалын хоорон-дохин үшэн гол зорилгон болбол буряк, вьюнок, шыр, остреп, горчак гэхэ ма-тын хорото бог үбнэ ногоонуудыгэ үгы-хэжэ байха ябадал болоно. Зүгөөр, пар

хахалжа байха үедөө эдэ бог үбнүүд-ыгэ дахин ургахагүй болгоршпэ үндэ-хөөршэ саг үргэлжэ таһа отолон хажжа-байгаал сагтаа эднине эсэлэн усадажа-шадхабди гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй. Энэ-шухала зүйлшэ хэрэг дээрэн бөөлүүлжэ-байгаа юм наамнай, пар гэшэ бүхэлн-зундаа сөбөр байха ба шинг нойто алла-хагүй гэшэ. Пары элдүүлгшээ налаг-гай шүдтэй культуваторнууды болон-лушпингүүдыгэ отвалгүйгөөр хэрэглэ-хэ хэрэгтэй. Иймэ эмсэгүүдээр элдүү-риһэнэйнгээ нүүдээр нэгэ дахин бор-нойлоо шухала байна.

Пар хахалгалыгэ түргөөр дүүргэхын-тула шухала хэмжээ-абуулгануудай то-лохой түсэбнэ мүнөө энэ гэгээр аймаг. МТС ба колхоз бүхэндэ зохиожо, тус-түгээ дотороо пар хахалгада ба болбо-сооруулаха шухала хэрэгтэй тодорхой-ной тракторнууды ба элдхэхэ унаае тэ-милох тухайгаа уришалан боломжола-ба эдэ хүсүнүүдэ пар хахалха даабара-дүүргэтерын онло ямаршье ажадаа хэр-гэлжы хорихо хэрэгтэй.

Мүнөө тракторнууд ба морины хээсэ-хээсэньхидэ орходо бүри эхэ бүтээс-тэйгээр амаглаха, хүдөө ажамын мани-пануудыгэ зогсоонгүйгээр хэрэглэхэ, энэ-манипануудай хойноһоо нарин нитра-ла-уруулаха табиха, трактористнуудыгэ хоёр-халаагаар хүдэмэрилүүлхын тула тракто-рна бригадануудта үдэр бүри туһалха, гэжэ саһаагаараа ба жэжэ жэжэ групп-нууд болон хүдэмэрилжэ эргэ үргэсөөр-хэрэглэхэ шухала байна. Энэ бүтээл гэ-шэ пар хахалха түсэбэй дүүргэлтнэ хан-гажа шадаха байна.

Органическэ ба минеральна үтэгжүү-лгэнүүдгөөр хүрхэнэй үргэлжэ нээ-лжээлүүжэ болохо юм гэжэ мэдэхэ хэр-эгтэй. Тимэжөө пар хахалжа байха үедөө-нар шэбхэ, шүбүүнай амаг гэхэ мэтэ-ниотатай үтэгжүүлгэнүүд ехэ ехээр-пар хахалха түсэбэй дүүргэлтнэ хан-гажа шадаха байна.

Хүдөө ажамын таһагуудай болон МТС-үүдэй агрономууд бөлбөл парые найн-шанартайгаар хахалхын түлөө үдэр бү-ри хууцаа хангалта табиха эһотой. Мун хүдөө-ажамын таһагуудай ахаламша агрономууд-шэ тракторна ба полевой бригадануудай-хүдэмэригэ шаһары бөөрөө шалгажэ-байба ба агротехникыгэ элбэгшэ нэгшэ-ушары хэлбэлтгэгүүгээр орхиогүй, айду-дугуушэ тэрэ лары залжаа үгэжэ байха-хэрэгтэй.

Хүдөө ажамын таһагуудай ба МТС-үүдэй бүхы агрономическэ персонал бол-бол пар хахалгалыгэ мэтэ ходо поли-дээрэ байжээшэ уялгатай.

Хүдөө ажамын таһагууды даатгал ба-МТС-үүдэй директориунууд хадаа пар хаха-лажа ба тэрэнэй хойноһоо харуулаха табиха-үдэ агрономуудыгэ полевой хүдэмэри-гэ хойлоггүй бусад хүдэмэригээр дарах-тэй эһотой.

Эрхим найн шанартай пар хахалжа, бүхэлн зундаа парая буртаг үбнөөр-харуулангүйгээр байлгажа, эрхэ жэлай-үдэр ургасын үндэнэ бууригэ табия!

Торин аймаг. Г. Рыбно.

